

kell *kiosztani* a haszonbéres földeket azok között, akik elég munkaerővel és elég gazdasági eszközzel rendelkeznek a részükre kiosztott földterület megművelésére. A város nem nézheti közömbösen azt, hogy haszonbérlői a köztulajdont képező földeken hogyan gazdálkodnak és mit termelnek. A városnak kötelessége

szövetkezetek alapításával

segítségére lenni a haszonbérlőknek s ezeknek a szövetkezeteknek lesz kötelességük a gazdasági eszközök beszerzésével, beraktározással, előlegnyújtással, értékesítéssel stb. segíteni a haszonbérlőt.

Egységes típusu gyümölcsfák és egységes típusu baromfi-törzsek kiosztásával

Kell befolyásolni a jogi kényszer megteremtése mellett a haszonbérlők gazdálkodását.

A haszonbérlői rendszer reformja csak lépésről-lépésre történhetik meg. Számolni kell a haszonbérlők konzervatizmusával, a tradíciókhoz való ragaszkodással s a jogi szabályozás nehézségeivel. A legelső feladat azonban, amit pár szakaszos szabályrendelettel meg lehet oldani, a

haszonbéreknek közadók módjára történő behajtása.

A hátralekös haszonbéreknek bírói uton történő érvényesítése a haszonbérlők fizetési kötelezettségeit átlagban legalább a felével növeli meg. Sok esetben a haszonbérlő azért nem tud eleget tenni a haszonbér megfizetése iránti kötelezettségének, mert ha a haszonbért meg is tudná fizetni, a perköltséget és végrehajtási költséget kiegyenlíteni nem képes. A városnak is temérdek pénze veszt el azáltal, hogy a haszonbérek bírói érvényesítése s a végrehajtási eljárás nyolc-tíz hónapig is elhúzódik s a haszonbérlő rég learatta és eladta termését akkor, amikor a tavaszi haszonbér behajtása végett a végrehajtó megjelenik nála.

A közadók módjára történő behajtás gyorsabb, olcsóbb, egyszerűbb s ennél fogva biztosabb, mint a követelések bírói érvényesítése.

Gyorsasága voltán a város érdekét szolgálja, olcsóságával pedig a haszonbérlőt.

A haszonbérbeadó városnak s a haszonbérlőknek érdeke megegyezik abban, hogy ne bírói, hanem közigazgatási uton hajtsa be a város a haszonbéreket.

Az alkotandó szabályrendelet gondoskodhatik arról is, hogy a haszonbérlők *kellő jogvédelemben* részesüljenek s módot nyújthat a szabályrendelet arra is, hogy a haszonbérlők még a végrehajtás foganatosítása előtt fel szólalhassanak a követelés érvényesítése ellen. A törvény azonban megadja a lehetőséget arra is, hogy a végrehajtás foganatosítása után úgy jogalap, mint az összecszerzés tekintetében jogorvoslattal éljen a végrehajtást szenvedő haszonbérlő.

A haszonbéreknek közadók módjára történő mégis azt kívánja, hogy a tisztai ügyészek érdekét sértené. Bár a város kötelezve nincs rá (mert szerzett közjog nincs, csak szerzett magánjogok vannak), a méltányosság mégis azt kívánja, hogy a tisztai ügyészek az elmaradt perköltségekért kárpótlást kapjanak. Ugy gondolom, hogy miként a városi mérnöki hivatal megilleti a mérnöki hivatal személyzete által gondviselt városi bérházak jövedelmének egy százaléka, épp úgy

a tisztai ügyészséget is megilletné a közadók módjára behajtott haszonbérnek egy százaléka,

aminek ellenében a tisztai ügyészség gyakorolná a behajtási eljárás törvényessége felett az intenzív felügyeletet. A megalkotandó szabályrendelet pedig a késedelmes haszonbérlő terhére róná a tisztai ügyészséget megillető egy százalékos behajtási illetéket s így a várost ez a kiadási többlet sem terhelné, viszont a város megtakarítaná a behajtha-

atlan haszonbérek érvényesítésénél fölmerült költséget s ezen felül sokkal kisebb mértékben lenne behajthatatlan a haszonbér, mint amilyen arányban behajthatatlan az ma.

A lakbérleti szabályrendelet

megalkotása is elodázhatatlan feladattá vált. Főlegesen bizonyítani, hogy a negyvenöt évvel ezelőtt alkotott lakbérleti szabályrendelet mily kevésbé felel meg a mai viszonyoknak. Ez a szabályrendelet régen elavulttá vált, sok súlyosan fontos kérdést egyáltalában nem old meg, a felmondásra, lakáskiürítésre, üzletek és raktárak bérleti viszonyaira vonatkozó rendelkezései pedig a negyvenöt évvel ezelőtti tényleges helyzetnek felelnek csak meg.

A lakásstatisztika szerint a szegedi bérelt lakásoknak több mint fele, szabadrendelkezés alá esik már s szabadrendelkezés alá esnek kivétel nélkül a kereskedelmi és ipari célra szolgáló bérlemények. Mindezekre vonatkozóan ma már nem a lassankint önmagát hatályon kívül helyező lakásrendeletnek, hanem a lakbérleti szabályrendelet rendelkezései az irányadók. Ahogy szabadulnak föl egymásután a lakások, úgy növekszik minden nappal a lakbérleti szabályrendelet hatályosságának területe. Ha a város el akarja azt kerülni, hogy

a lakásjog terén anarchia

álljon be (mert a negyvenöt évvel ezelőtti jogállapot helyreállítása anarchiánál alig nevezhető másnak), akkor a legsürgősebben meg kell alkotni az új lakbérleti szabályrendeletet.

Az új közigazgatási törvény rendelkezése folytán a törvényhatóságnak

szabályrendeletet kell alkotni a kizáró okokról.

A közgyűlésnek több olyan tagja van, akiket a megalkotandó szabályrendeletnek a közgyűlés tagjai sorából ki kell zárni. A törvény szerint a törvényhatóságnak a szabályrendelet megalkotásánál a székesfővárosra mindenkor hatályos jogszabályokat kell alapul vennie. E jogszabályok szerint pedig

a törvényhatósági bizottságnak nem lehet tagja az, aki a törvényhatóságnak vállalkozója, szállítója, aki a törvényhatóság vállalkozójának, vagy szállítójának alkalmazottja, igazgatósági tagja, ügyvédje, aki a törvényhatóságnak haszonbérlője, tisztviselője, vagy alkalmazottja.

A közéleti puritánizmus követeli meg azt, hogy a törvényhatóság egyik legelső közgyűlésén alkossa meg a kizáró okokról szóló szabályrendeletét a törvény parancsának megfelelően.

Sok pénzügyi s főként sok szociális vonatkozású kérdés elintézését lehetne még az új közgyűlés legelső feladatai közé sorozni. Ez a cikk azonban nem vállalkozhatik még a legelsőrangú feladatok felsorolásának teljességére sem. A közigazgatás irányát és ütemét maga az élet diktálja s ez az egyetlen diktatura, aminek kénytelen magát alávetnie a demokrácia minden híve is. Az élet parancsa gyorsan és észrevehetően fogja pótolni azt, amit emberek, irások és cselekvések elmulasztanak.

Nagyjelentőségű reform készül a forgalmiadózás terén

Írta: Dr. Kertész Béla

Új esztendőre nagy horderejű újítást készül megvalósítani a forgalmiadózás terén a pénzügyminiszter. A kereskedelmi és ipari érdekképviselők meg nem szűnő jogos panaszai folytán könnyítést óhajtott alkalmazni az adó lerovása körül s evégből a forgalmi adóközösségek intézményét kívánja életre hívni.

Mit ért a pénzügyminiszter adóközösségek fogalma alatt?

Ha valamely szakmában a szakmához tartozó adózók legalább nyolcvan százaléka kívánja, úgy a szakmához tartozó adózókat egy összességgnek tekintik s erre az összességre megállapítja egyösszegben az egész évre fizetendő forgalmiadó összegét. Az egész szakmát terhelő ezen évi adóösszeget a szakmához tartozók egymás között szabadon oszthatják fel, de egyetemleges felelősséggel tartoznak a szakmára kivetett teljes adóösszegért. Vagyis, míg a szakma összessége, az adóközösség szabadon oszthatja fel tagjai között az egész adóösszeget, addig másrésztől gondoskodni tartozik arról, hogy az adóközösségre kirótt teljes összeg be is legyen fizetve az állam pénztárába. A hátralekös adózók az adóközösség kívánására a tartozást a kincstár közadók módjára hajtaná be.

A pénzügyminiszter az adóközösségek intézményét egyelőre kísérletképpen a fővárosban három szakmára nézve lépteti életbe. Ezen kísérlet beváltja esetén az intézmény életbe léptetése 1930. évi július 1-én következne be.

Ez a reform az első pillanatra tetszetősnek jelentkezik s bizonyos előnyöket, könnyítést ígér a lerovás terén. Az adóközösségek létesítése esetén megszűnik a forgalmiadólerovás adminisztratív kezelése, nem lesz szükséges a lerovás céljára könyveket vezetni, valamint havonként vallomást beadni, a forgalmiadólerovás adatait sem lehet majd felhasználni alapul az egyenesadók kivetésénél. Ezekkel az előnyökkel szemben azonban azonnal jelentkeznek az intézmény súlyos árnyoldalai is. A pénzügyminiszter elgondolásában meszeszemenőn védi a kincstár érdekeit. Biztosítani akarja a forgalmiadóbevételt még akkor

is, ha — amint előrelátható — a folyton romló gazdasági konjunktúra évről-évre a forgalom csökkenésével csökkent forgalmiadóbevételt eredményezne is. Az adóközösségek terhére oly összeget fog majd megállapítani, amely megfelel az előző évben az adóközösség összes tagjai által tényleg befizetett forgalmiadó összegének. Az adózó szakma közössége tehát esetleg több forgalmiadót lesz kénytelen befizetni, mint amennyit a tényleges forgalom alapján fizetnie kellene. Az intézmény ennél fogva nem lesz egyéb, mint egy egész szakmára vonatkozó egységesen megállapított általánosítás, azzal az eltéréssel és hátránnyal, hogy a szakma minden egyes tagja egyetemlegesen felelős a szakma többi tagjai által netán be nem fizetett forgalmiadóösszegért is. Való ugyan, hogy a késedelmes adózótól az adóközösség közadók módjára hajthatná be az adót, mégis megtörténhetik, hogy egyik, vagy másik adózón az adóösszeget behajtani nem lehet s e veszteség az adóközösséget fogja terhelni.

A reform nyújtotta könnyítés jelent előnyt, de ez az ajándék a danaidák ajándékához hasonló, mert előnyeivel szemben egyenlő súllyal esnek latba árnyoldalai is. Az adóközösségek létesítésével magát a forgalmiadó intézményt a magas adókulcs színvonalán kövesítené meg, tenné elmozdíthatatlannul marandóvá. A kereskedelmi és ipari érdekképviselőknek nem merülhet ki céljuk abban, hogy bizonyos könnyítéseket súlyos, másoldalu áldozatokkal vásároljanak meg. A folyton erősödő gazdasági depresszió kétségtelezően igazolja, hogy a gazdasági élet a forgalmiadó jelenlegi súlyos terhére, a kétszázalékos kulcsot elviselni nem tudja. A szomszédos államok már rég leszállították az adókulcsot egy fél, legfeljebb egy százalékra. Csak a magyar pénzügyi kormány áll még őrt egyedül a kétszázalékos kulcs ormán s az adó nagyságát kétes értékű lerovási, adminisztratív előnyökkel igyekszik enyhíteni. A végleges megoldás nem késhetik soká s ez: a forgalmiadó kétszázalékos kulcsának fokozatos leépítése.